

ne radi ispravno. Priložena tabela pokazuje koliko vrhnja različite masnoće treba dobiti iz 1000 lit. mlijeka različite masnoće.

Masnoća vrhnja u %	Količina vrhnja u litrama, dobivena od 1.000 lit. mlijeka, koje ima masnoću												
	2.6%	2.7%	2.8%	2.9%	3%	3.1%	3.2%	3.3%	3.4%	3.5%	3.6%	3.7%	3.8%
10%	255	265	275	285	295	305	315	325	335	345	355	365	375
12%	212	220	229	238	246	254	262	271	280	288	296	304	312
15%	170	177	183	190	197	203	210	217	224	230	237	244	250
18%	142	147	153	158	164	170	175	181	186	192	197	203	208
20%	128	133	138	143	148	153	158	163	168	173	178	183	188
22%	116	120	125	130	134	139	143	148	152	157	161	166	170
25%	102	106	110	114	118	122	126	130	134	138	142	146	150
28%	91	95	98	102	105	109	113	116	120	123	127	130	134
30%	85	88	92	95	98	102	105	108	112	115	118	122	125
32%	80	83	86	89	92	95	99	102	105	108	111	114	117
35%	73	76	79	82	84	87	90	93	96	99	102	104	107
38%	67	70	72	75	78	80	83	86	88	91	94	96	99
40%	64	66	69	71	74	76	79	81	84	86	89	91	94

Zaustavljanje. Kad zaustavljamo separator treba da pričekamo, dok se bubanj zaustavi sam ili s pomoću ugrađene kočnice. Nipošto ne smijemo rukom pritiskati na kočnicu, ili čak kakvim drugim predmetom sam bubanj.

Kad se proširi gumeni obruč kojim se skuplja bubanj, treba ga ispariti vrućom parom, a nato osušiti na toplom zraku, i tad će se obruč ponovo skupiti.

Švarc Franc.

STOČARSKA KONFERENCIJA U ZAGREBU

18. i 19. XII. god. 1951. održana je stočarska konferencija kod Savjeta za poljoprivredu i šumarstvo. Konferenciji su prisustvovali predsjednik Privrednog savjeta Vlade NRH, predstavnici Poljoprivrednog i Veterinarskog fakulteta i drugih poljoprivredno-naučnih zavoda, predstavnici kotarskih direkcija zadružne poljoprivrede, predsjednici Kotarskih zadružnih savjeta, predstavnik Glavnog saveza općih poljoprivrednih zadruga, predstavnici Saveza stočarskih udruga, direktori DPD-a, kotarski agronomi, veterinari i dr.

Konferenciju je otvorio drug Komar Slavko, predsjednik Savjeta za poljoprivredu i šumarstvo, i istaknuo cilj, da prisutni dadu sugestije o mjerama za unapređenje stočarstva. Nakon toga je dr. R. Vukina održao referat »Mjere za unapređenje stočarstva u NRH«. U uvodu referata prikazuje stanje stočarstva prema popisu stoke od 15. I. god. 1951. u poredbi sa stanjem i to prema statistici god. 1939. i prema procjeni.

Statistika iz god. 1939. iskazuje manji broj stoke nego što je u stvari bio. Tako na pr. prema procjeni god. 1939. statistika iskazivala je 5% konja manje, goveda za neko 20% manje, ovaca i koza za 45%, svinja za 60%, a peradi za neko 95% manje. Prema toj procjeni stanje stoke na početku godine

1951. prema predratnom stanju bilo je: kod konja za neko 6% manje, goveda za 17%, ovaca za 43%, svinja za 19%, a kod peradi za neko 58% manje.

Kako se smanjio broj stoke, pala je proizvodnja gnoja, te se može uzeti, da se sadašnjim brojem stoke može podmiriti $\frac{1}{3}$, a u najboljem slučaju polovica potrebe gnoja. To je imalo za posljedicu, da je smanjen prinos na oranicama.

Ne samo da je opao broj stoke, nego je u znatnoj mjeri opala i kvaliteta stoke. S time u vezi smanjena je i stočna proizvodnja ne samo apsolutno, nego i relativno (po grlu) tako, da je sadašnja stočna proizvodnja za neko 50% manja od predratne.

Ako sve to uzmemo na um, onda nam se nameće kao najhitniji zadatak, da treba poduzeti sve potrebne mjere, kako bismo unaprijedili naše stočarstvo. To treba učiniti naročito zato, što se industrijalizacijom zemlje povećavaju potrebe za poljoprivrednim proizvodima, naročito za stočarskim.

Napredak stočarstva kočile su pored ostalog i administrativne odredbe (otkup). Proizvođač nije imao nikakva poticaja, da poveća proizvodnju. Sada, kad su razne administrativne odredbe u privredi ukinute, stvoreni su bolji uvjeti, da se stočarstvo kvantitativno i kvalitativno podigne.

Referent navodi samo najvažnije mjere za unapređenje stočarstva, jer napredak stočarstva zavisi o cijelom nizu faktora.

Najvažnija mjera jest: osigurati dobru i jeftinu krmu, bez koje se ne može ni zamisliti napredno stočarstvo. Kako se kod nas stoka slabo hrani, ona i malo proizvodi. Ako osiguramo stoci dovoljno krme, povećat će se proizvodnja, a s postepeno povećanom proizvodnjom krmnog bilja moći ćemo povećati i sadašnji broj stoke.

Najveća rezerva krme kod nas leži u travnjacima. Travnjaci (livade i pašnjaci) zauzimaju oko 31,5% od ukupne poljoprivredne površine, odnosno 52% od obradive površine s pašnjacima. Radi toga valja meliorirati pašnjake, kako bi se mobilizirale što veće rezerve krme na travnjacima. Pored toga treba povećati krmno bilje na oranicama, u prvom redu tamo, gdje nema nade, da će se uskoro poboljšati travnjaci. Treba povećati i udio krmnih leguminoza barem toliko, koliko je to potrebno, da se poboljša ratarska proizvodnja. Industrijska krepka krmiva također su vrlo važna za povećanje stočarske proizvodnje, jer ta krmiva sadrže bjelančevine, kojima oskudijevaju krmiva proizvedena u poljoprivredi. Na žalost proizvodnja industrijskih krepkih krmiva kod nas je malena, tako na pr. prosječna godišnja proizvodnja uljane sačme iznosi oko 10.000 tona. Proizvodnja krepkih krmiva životinjskog porijekla je neznatna. Tako se na pr. kod nas proizvodi na godinu oko 35—40 tona ribljev brašna. Mala proizvodnja spomenutih krmiva uglavnom je posljedica nestašice potrebnih uređaja. Zbog nestašice spomenutih krmiva ne možemo se u većoj mjeri baviti intenzivnim uzgojima svinja i peradi.

No hoćemo li kvalitetno podići naše stočarstvo, treba uz pravilnu ishranu izvršiti i uzgojno selekcijske mjere:

1. **Rajonizirati pasmine.** To je važno, jer se time određuje uzgoj pojedinih pasmina u područjima, koja najbolje odgovaraju mogućnosti ishrane, načinu držanja i njege, i privrednim i kulturnim prilikama. Na taj ćemo način moći što bolje iskoristićivati životinje pojedinih pasmina. Kod nas je rajonizacija izvršena god. 1947., ali ne dosljedno, i trebat će je ispraviti.

2. Proizvoditi kvalitetne rasplodnjake. Kod nas je velika nestašica muških rasplodnjaka, a i kvaliteta im je loša, a sve zato, što nije organizirana njihova proizvodnja. Organizirana je samo kod konja, a djelomično kod goveda. Treba dakle organizirati matična stada za proizvodnju potrebnih rasplodnjaka kod državnog sektora. Taj će moći osigurati u skoroj budućnosti proizvodnju svih vrsti muških rasplodnjaka osim bikova. Savez stočarskih udruga preko svojih članica morat će i nadalje proizvoditi najveći dio potrebnih rasplodnih bikova.

3. Odabirati i iskorišćivati rasplodnjake. Masovno odabiranje vrši se t. zv. licenciranjem muških rasplodnjaka. Ta se mjera vrši svugdje u naprednim zemljama, kod nas pak samo djelomično, t. j. kod pastuha i bikova, a vrlo manjkavo kod nerasta i ovnova. Pravilno iskorišćivati rasplodnjake vrlo je važno, jer je proizvodnja rasplodnjaka skupa. Kod nas su osnovane pripusne stanice, i to uglavnom kod općih poljoprivrednih zadruga sa svrhom, da se rasplodnjaci dobro drže i njeguju te pravilno iskorišćuju za rasplod. Ipak, one dosad nisu dale dobre rezultate. Tamo, gdje nema uvjeta za osnutak pripusnih stanica, treba davati rasplodnjaka u privatnu njegu uz određene uvjete. Kvalitetni se rasplodnjaci bolje iskorišćuju za umjetno osjemenjivanje. Umjesto 10 rasplodnjaka, koji prirodno oplođuju, dovoljno je držati jednog za umjetno osjemenjivanje. Osim toga umjetnim osjemenjivanjem suzbijaju se razne spolne zaraze, koje imaju za posljedicu jalovost, a ta kod krava prema procjeni stručnjaka iznosi oko 36%.

4. Osigurati otkup kvalitetnih rasplodnjaka. Zbog toga što je proizvodnja muških rasplodnjaka skuplja od obične trgovačke robe najmanje za 30%, a katkada i više od 50%, dešava se, da se ne mogu prodati proizvedeni rasplodnjaci. Tu treba da posreduje narodna vlast dajući pomoć kod otkupa. Osim toga valja riješiti i pitanje uprave uzgojno-selekcijskog rada i zemaljskog stočarstva.

U referatu se određuju mjere za zaštitu stoke, jer je zdravlje stoke temelj svake proizvodnje. Prema službenim podacima, koji su manji od stvarnih, štete od uginuća iznose na godinu preko 150 mil. din. Najviše štete ima od zaraznih bolesti, a zatim od nametničkih i uzgojnih bolesti. Da se spriječe gubici, treba urediti strviništa, dobro organizirati živodersku službu, urediti klaonice i sajmišta, raskuživati željezničke rampe i općenito prevozna sredstva. Usto treba životinje redovito cijepiti i više paziti na njihovu higijenu. Da svugdje može doprijeti veterinarska služba, treba organizirati mrežu veterinarskih ambulanta i stanica.

Iza referata prešlo se na diskusiju. Diskutanti su se osvrnuli na potrebne mjere u vezi s onim, što je izneseno u referatu, a dotaknuli su se i raznih propusta.

Na osnovu diskusije doneseni su zaključci o mjerama za unapređenje stočarstva, a razradit će ih posebne komisije. U prvom redu treba razraditi Zakon o unapređenju stočarstva, organizirati rad stočarskih ustanova i uprave za stočarstvo u sklopu Savjeta za poljoprivredu i šumarstvo. Zatim treba donijeti propis o melioraciji travnjaka, organizirati proizvodnju domaćeg aklimatiziranog djetelinskog i travnog sjemena i t. d., da se poveća proizvodnja i iskoriste travnjaci i krma proizvedena na oranicama. Nadalje treba najhitnije pristupiti pokusima za melioraciju površina krša, kako bi se mogla prehranjivati stoka i urediti vodopoj. Zatim treba osnovati zavod, odnosno po-

sební odsjek pri postojećim zavodima, koji bi se bavio svim pitanjima u vezi s gospodarenjem na kršu. U zaključcima se ističe, da treba industrija proizvoditi što više industrijskih krepkih krmiva, a cijena da se uskladi sa stočnim proizvodima. Zatim slijede zaključci o uzgojno-selekcijском radu: treba rajonizirati pasmine, obvezno licencirati muške rasplodnjake, osnivati pripusne i selekcijske stanice, davati pomoć Savezu stočarskih udruga za selekcijски rad u govedarstvu, proširiti gdje god ima za to uvjeta umjetno osjemenjivanje i osnovati jednu veću stanicu za umjetno osjemenjivanje na području Bjelovara. Uzato se određuju mjere za zaštitu stoke: treba urediti strvnište, klaonice i sajmišta. Strogo vršiti veterinarsko zdravstvene mjere, suzbijati jalovost, proširiti rad veterinarskih stanica iz vlastitih sredstava i osnovati nove ambulante i stanice.

Da se uzmognu izvršiti spomenute mjere, treba osnovati veterinarski i stočarski fond, u koji bi uglavnom ulazili doprinosi ubrani kod kupoprodaje stoke. Nadalje se ističe, da treba omogućiti specijalizaciju dovoljnog broja stručnog osoblja, organizirati praktične tečajeve iz svih grana stočarstva, propagirati stočarsku nauku, a osim toga treba održati posebnu konferenciju, koja bi donijela zaključke o unapređenju peradarstva na području NRH.

Kaštelan ing. Dinko.

II. OCJENJIVANJE MLIJEČNIH PROIZVODA

U okviru Udruženja mljekarskih poduzeća Narodne Republike Hrvatske održano je 18. i 19. prosinca 1951. god. dvodnevno ocjenjivanje kvalitete mliječnih proizvoda. Ovo je ocjenjivanje drugo po redu u okviru spomenutog udruženja, a sa svrhom, da se i dalje poboljšava kvaliteta mliječnih proizvoda.

Tom su prilikom ocjenjivani proizvodi samo članova Udruženja. Gradska mljekara Zagreb bila je zastupljena s najvećim brojem uzoraka mliječnih proizvoda, dok je ostalih članova Udruženja bilo manje nego kod I. ocjenjivanja. Razlog je tome maleni otkup mlijeka zbog prirodno smanjene produkcije mlijeka u ovo godišnje doba. Unatoč tome ipak smo i kod ocjenjivanja upoznali proizvode oko neko 30 preradivačkih stanica, a time ujedno dobili približnu sliku o stanju proizvodnje mliječnih proizvoda.

Na II. ocjenjivanju ocjenjivan je sir trapist i maslac iz svagdašnje proizvodnje.

Komisija za ocjenjivanje bila je sastavljena ovako:

1. Ing. Matej Markeš, Tvornica mliječnog praha u Županji.
2. Ing. Silva Miletić, asistent Poljoprivredno-šumarškog fakulteta u Zagrebu.
3. Dr. Bach Ivan, Centralni higijenski zavod u Zagrebu.
4. Ing. Majerhofer, S. E. S. Laboratorij za pregled živežnih namirnica.
5. Ing. Würth Mirko, S. E. S. Laboratorij za pregled živežnih namirnica.
6. Ing. Branko Glavina, Gradska mljekara, Zagreb.
7. Glogovšek Gustav, poslovođa Gradske mljekare, Zagreb.
8. Potočić Mirko, sirar, majstor Gradske mljekare, Zagreb.
9. Belšćak Ivan, poslovođa Gradske mljekare, Zagreb.
10. Pipal Josip, sirar, majstor, poslovođa mljekare, Pleternica.
11. Kolar Stevo, sirar, poslovođa mljekare, Slsak.
12. Kauf Dragutin, direktor Gradske mljekare, Virovitica.
13. Jembrek Ivan, sirar, poslovođa mljekare, Varaždin.
14. Vukić Josip, predstavnik Trg. pod. »Zvijezda«, Zagreb.
15. Hrastić Rudolf, predstavnik Trg. pod. »Slavonija«, Zagreb.
16. Bradić Stanko, predstavnik Trg. pod. »Zanap«, Zagreb.

Prije negoli je počelo ocjenjivanje, komisija je pregledala sve uzorke sira trapista i maslaca. Svi su bili šifrirani, te je svaka pristranost ocjenjivača bila isključena.

Kemijsku analizu svih uzoraka izvršio je Zavod za mljekarstvo Poljoprivredno-šumarškog fakulteta u Zagrebu.